

Verwacht akkoord vergoeding brengt inzameling EPS dichterbij

EPS: een stroom apart

“We recyclen nu ongeveer 84 procent van alle EPS in Nederland. We doen het dus al goed”, vertelt Stybenex-directeur Hans Tepper met enige trots. Maar de piepschuimketen kent een opvallend struikelblok: lucht. Maar liefst 98 procent van het materiaal bestaat eruit. Reden waarom gemeenten niet stonden te trappelen om EPS apart in te zamelen.

Dongen, Tilburg en Werkendam. Tot voor kort waren dat de enige gemeenten in Nederland waar consumenten hun EPS-verpakkingen apart konden aanbieden. Een gemiste kans, vindt Hans Tepper, directeur van EPS-producentenvereniging Stybenex: “Er gaat nog zo’n 4 kton EPS uit het MKB en huishoudens richting av’s.” Tepper zit in de werkgroep Ketenbeleid EPS van Vrom. Met de gemeente Tilburg als voorbeeld, moet de werkgroep gemeenten over de streep trekken om een container voor piepschuim op de milieustraat neer te zetten. Kartrekker van het project is André Scholten, voormalig eigenaar van Knapzak. Een opdracht “met nog wel wat haken en ogen”, geeft Scholten toe. Belangrijkste obstakels zijn transport, ruimte en geld.

Slimme marketing

Allereerst een blik op de koplopers. Hoe heeft de gemeente Tilburg de obstakels rond de inzameling en verwerking weten te omzeilen? “In Tilburg hebben we veel

ruimte op de milieustraat”, vertelt beleidsmedewerker Piet van Oirschot van het Brabants Afval Team. “We zamelen nu zo’n negen ton EPS per jaar in, een bescheiden hoeveelheid.” Maar hoe zit het met het vervoer naar een verwerker? “Er zit hier een lokale verwerker, Poredo, die het ophaalt en er niet ver mee hoeft te rijden.” Poredo laat weten zelf het initiatief voor de EPS-inzameling te hebben genomen en niet de gemeente. Daarbij is Poredo gevestigd in Dongen. Geen onbelangrijk detail wanneer blijkt dat ditzelfde bedrijf ook de initiator tot de EPS-inzameling van de gemeenten Dongen en het nabijgelegen Werkendam is. André Scholten kan het wel waarderen: “Wat Poredo doet, dient in principe als voorbeeld voor ons.”

Ook Scholten wil het EPS-transport van de gemeentewerven naar een verwerker beperken. “We streven naar maximaal vijftig kilometer.” Daarbij kunnen veel gemeenten maximaal veertig kubieke meter EPS opslaan op hun milieustraat. “Afvoeren over die afstand kost tachtig tot 175 euro”, legt

Scholten uit. Nu staat dat volume ongeveer gelijk aan 250 kilo. “Na vier ritten zit je dus op een ton EPS en daar heb je als gemeente tussen de 320 en 700 euro voor betaald.” Deze rekensom is belangrijk omdat er in de afgelopen maanden onderhandelingen plaatsvonden tussen Nedvang en de werkgroep Ketenbeleid over een inzamelvergoeding voor EPS. “Het was onze wens om deze gelijk te stellen aan die voor kunststof”, vertelt Scholten. Gezien de voorgerekende transportkosten, lijkt een vergoeding van 475 euro per ton, zoals bij kunststof, amper toereikend. Toch meent Scholten dat dit anders moet worden gezien. “Door de gescheiden inzameling besparen gemeenten zich de kosten voor verwerken bij een avi, dat is snel zo’n 130 euro per ton. Daarnaast maken gemeenten weinig kosten voor de inzameling. Een containerplaatsing, inzamelzakken en wat extra toezicht op de milieustraat, meer niet.” Scholten vindt dat gemeenten zich met een dergelijk akkoord tevreden kunnen stellen: “Het is beter dan we ooit nagestreefd hebben.” Het is zijn verwachting dat een definitieve overeenkomst binnenkort bekend gemaakt wordt.

Zinloos

Toch liepen de onderhandelingen met Nedvang niet direct soepel. Met veel “gesteggel en getouwtrek” zaten de partijen maandenlang tegenover elkaar. Halverwege

‘De tijd ver vooruit’

In 1994 vraagt Jan van den Wittenboer octrooi aan op zijn uitvinding Recept (REcycling EPS). Gebruikt EPS wordt in dit proces behandeld met twee gemengde vloeistoffen: een ‘oplosser’ en een ‘niet-oplosser’. Door het gelijktijdig toedienen van de vloeistoffen aan het EPS-afval kan het polystyreen zich van de lucht afscheiden. “Het piepschuim zakt in elkaar en wordt dikvloeibaar maar niet kleverig. Je kunt het vervloeiende polystyreen bij wijze van spreken zó uit de vloeistof pakken”, legt Van den Wittenboer uit. Een herwinningproces kan het EPS daarna terugbrengen naar zijn oorspronkelijke chemische samenstelling. Het klinkt veelbelovend,

maar er zijn al vijftien jaar verstreken sinds de uitvinding en nog staat Recept in de kinderschoenen. Wat ging er mis? “Eigenlijk niets”, vertelt de uitvinder. “Maar sommige innovaties zijn hun tijd ver vooruit. Maatschappelijk, juridisch en politiek was men er nog niet aan toe. Pas sinds de doorbraak van de cradle-to-cradle gedachte, heeft Recept een gezicht gekregen. Het past in het idee van zuiniger omgaan met primaire grondstoffen.” Vijftien jaar wachten met een octrooi op zak, zal geen pretje zijn geweest. “Nee”, geeft Van den Wittenboer toe. “Als ik het tien jaar later had aangevraagd, had het me behoorlijk wat geld bespaard. Maar in 1998 kwam een aantal Japanners en Koreanen met hetzelfde idee, dus toen lachte ik wel in mijn vuistje.”

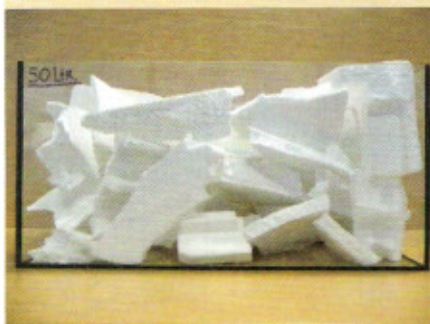
moest zelfs de hulp van de VNG en van de Vereniging Kunststofverpakkingen Nederland (VMK) worden ingeschakeld. Struikelblok was dat Nedvang de vergoeding aan de gemeente dient uit te betalen, terwijl deze stichting in tegenstelling tot bij kunststof, op geen enkel moment eigenaar van het materiaal wordt. De gemeente levert het EPS namelijk direct af bij de verwerker. "Alle bij Stybenex aangesloten bedrijven accepteren het materiaal voor nul euro aan de poort en verwerken het vervolgens zelf", legt Scholten uit "Nedvang komt dus alleen in het plaatje voor om de inzameling en het transport te vergoeden." Weegbrieven lijken uitkomst te bieden, als ook boekcontroles bij gemeenten en verwerkers. Verder wijst Nedvang mogelijk de verwerker aan waar gemeenten het EPS naar toe mogen brengen. Zo kan men toch een zekere controle hebben.

Het ontwerpakkoord geldt voor het inzamelproject bij maximaal zestig gemeenten tot april 2010. Taak voor Scholten om deze zover te krijgen dat ze van start gaan met de EPS-inzameling. Niet iedere gemeente staat te springen: "In sommige gemeenten gaat een deel van de EPS-stroom naar bedrijfsafval, omdat het EPS van burgers soms als serviceverlening teruggaat naar het bedrijfsleven", legt hij uit. Ook de mate van stedelijkheid kan een obstakel zijn. "Grote steden, zoals Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht, halen grof vuil vaak gratis op. Daar mag piepschuim ook bij." Gaan praten over separate EPS-inzameling in een brengsysteem is zinloos, weet hij.

Goede voorlichting

De inzameling van EPS uit huishoudens staat nu op het punt om vastere vorm aan te nemen. Maar hoe kijken verwerkers tegen deze stroom aan? "Schoon EPS uit huishoudens is altijd welkom", vertelt Wilma de Wijs van Poredo, "maar in de praktijk blijkt dat de consument te ijverig is, waardoor vaak EPS-vreemd materiaal in de stroom terechtkomt." De Wijs duidt enerzijds op piepschuimbakjes waar de shaslicksaus bij wijze van spreken nog aanhangt. In het geval van EPS weegt de vervuiling dan al snel veel zwaarder dan het EPS. Maar ze treft ook EPP aan in de aangeboden stroom. "Voor een leek zien EPS en EPP er bijna hetzelfde uit. Maar EPP heeft een heel andere

Van 50 liter EPS naar 0,86 liter pasta

50 liter EPS

Het EPS verschrompelt na besproeiing met compacteervloeistof

Uiteindelijk resteert een laagje pasta en daarboven herbruikbare compacteervloeistof

De overgebleven 0,86 liter pasta in een maatglas

moleculaire keten. Onze machines kunnen EPS verwerken, maar EPP niet", licht De Wijs toe. Goede voorlichting zou vervuiling deels kunnen ondervangen, maar handmatige sortering van het materiaal lijkt vooralsnog onontkoombaar.

Minder geschikt voor recycling is het EPS dat vrijkomt uit de bouwsector. Door aan-klevend teer of beton is het vaak te vervuild. Met zo'n 600 ton is deze stroom nu nog niet erg groot, maar de verwachting is dat dit zal toenemen. Er komen namelijk steeds meer gebouwen vrij voor sloop, die gebouwd zijn in een periode waarin EPS in de bouw werd gebruikt. Tepper: "De grootste hoeveelheid EPS uit de bouw is zo vervuild dat je het niet direct kunt herverwerken. Daar maken we nu een soort hard EPS-granulaat van, dat we vooral in China afzetten." Volgens de Stybenex-directeur zijn de hoeveelheden voor een volwaardige recycling van deze stroom in eigen land nu nog te gering. "Misschien dat we over ruim een jaar of dertig genoeg hebben om een fabriek te bouwen."

Terughoudend

Schoon materiaal kan heel goed worden gerecycled. Een voorbeeld hiervan komt van de Stichting Geoblock, een initiatief van de EPS-producenten en afvalverwerker Sita. De laatste zamelt EPS in dat is gebruikt als verpakings-, isolatie- of bouw materiaal. Het ingezamelde materiaal wordt gezuiverd en versnipperd, vermengd met een deel virgin materiaal, en hergebruikt in de grond-, weg- en waterbouw. Vooral als fundering voor wegen, spoorwegen en terreinen biedt het bewerkte EPS uitkomst. Toch stond Rijkswaterstaat lange tijd terughoudend tegenover het gebruik van piepschuim. Tepper licht toe: "Daar waren drie redenen voor. Het conservatisme van de ingenieurs, de onbekendheid met de mogelijkheden van de EPS-funderingsblokken en het gebrek aan kennis." De stichting Geoblock werd in het leven geroepen om deze obstakels te overkomen. En met succes. "Alle nieuwe aansluitingen van de A15 bij Hardinxveld-Giessendam zijn van gerecycled EPS" vertelt Tepper met trots. "Dan heb je het zonder overdrijving over 108.000 kubieke meter aan EPS." ●

Senta in 't Veld